

OVERWINNING ONDER GODS BEWARING

Lezen:

1 Kronieken 18:1-8

Inleiding

In dit gedeelte lezen wij over een reeks overwinningen van David. De namen van volken, koningen en steden kunnen op het eerste gezicht ver van ons afstaan. Toch gaat het hier niet alleen om oude oorlogen. De geschiedenis laat zien hoe David zijn koningschap uitbreidt, hoe vijanden worden overwonnen en hoe rijkdommen uiteindelijk een plaats krijgen in de dienst van God.

Opvallend is dat de schrijver niet eindigt met de kracht of de bekwaamheid van David. Midden in het verslag klinkt de beslissende verklaring: “En de HEERE behoevde David overal, waar hij heenging.” Dat woord geeft richting aan de hele passage. Wij worden uitgenodigd om niet alleen te kijken naar wat David doet, maar vooral naar Wie hem bewaart en hem in staat stelt zijn taak te vervullen.

Bijbelstudie

Het gedeelte begint met de overwinning op de Filistijnen. David neemt Gath en de plaatsen die daarbij horen uit hun macht. Gath was een belangrijke plaats van de Filistijnen. Met deze overwinning wordt duidelijk dat Davids invloed aanzienlijk wordt uitgebreid. De vijand die lange tijd een bedreiging vormde, wordt teruggedrongen.

Daarna worden de Moabieten genoemd. Zij worden aan David onderworpen en brengen hem geschenken. Het woord “geschenken” moeten wij hier verstaan als een teken van onderwerping en erkenning van Davids macht. De verhouding tussen David en deze volken verandert: zij zijn niet langer zelfstandig tegenover hem, maar erkennen zijn koningschap.

Vervolgens richt David zich naar het noorden en oosten. Hij trekt op tegen Hadar-ézer, de koning van Zoba. Deze koning wilde zijn macht uitbreiden tot aan de rivier Frath. David treft hem op zijn weg en verslaat hem. Daarmee wordt niet alleen een leger overwonnen; ook de plannen van een machtige koning worden gestuit.

De cijfers in het gedeelte maken indruk. David neemt duizend wagens, zeventuizend ruiters en twintigduizend man te voet af. Toch gebruikt David zijn overwinning niet om zijn militaire macht onbeperkt op te voeren. Hij ontzenuwt de wagenpaarden en houdt slechts honderd wagens

over. Daarmee maakt hij de strijdmacht van de tegenstander onbruikbaar. Het bewaren van honderd wagens laat zien dat hij niet alles vernietigt, maar wel voorkomt dat een groot wagenleger opnieuw een bedreiging vormt.

Ook de Syriërs van Damaskus komen Hadar-ézer te hulp. Zij blijven niet aan de kant staan, maar voegen hun kracht bij die van Davids vijand. Toch verandert deze versterking de uitkomst niet. David verslaat tweeëntwintigduizend Syriërs. De opeenvolging van overwinningen kan gemakkelijk de indruk wekken dat David zelf de allesbepalende kracht is. De schrijver voorkomt echter dat wij daar blijven steken. Na de beschrijving van de overwinning volgt de kernzin: “En de HEERE behoeftte David overal, waar hij heenging.”

Die zin is kort, maar veelzeggend. Davids overwinningen worden niet losgemaakt van Gods leiding en bewaring. David trekt eropuit, hij neemt beslissingen en voert oorlog, maar hij is niet zijn eigen uiteindelijke beschermer. Waar hij ook gaat, daar is de HEERE Degene Die hem bewaart. Het gedeelte schrijft de overwinning dus niet uitsluitend toe aan menselijke moed, strategie of militaire middelen.

Dat betekent niet dat David passief is. Hij trekt op, strijdt en neemt maatregelen. Gods bewaring maakt menselijke verantwoordelijkheid niet overbodig. Wel wordt duidelijk dat Davids handelen alleen in het juiste licht staat wanneer wij erkennen dat zijn macht en uitkomst niet van hemzelf komen. Dat is ook voor ons een belangrijke correctie. Een mens kan veel ondernemen en zich inspannen, maar hij heeft niet alles in eigen hand. Succes kan ons verleiden om vooral naar onszelf te kijken. Dit gedeelte leert ons om achter menselijke inzet de regering en bewaring van de HEERE te zien.

Na de overwinningen worden de buitgemaakte rijkdommen beschreven. David neemt de gouden schilden van de knechten van Hadar-ézer mee naar Jeruzalem. Ook neemt hij zeer veel koper mee uit de steden Tibchath en Chun. De schrijver vermeldt vervolgens waarvoor dit koper later wordt gebruikt: Salomo maakt ervan de koperen zee, de pilaren en de koperen vaten.

Hiermee krijgt de oorlogsbuit een plaats in een groter geheel. De materialen worden niet alleen voorgesteld als persoonlijke rijkdom van David. Zij worden verzameld en beschikbaar gesteld voor het werk dat later onder Salomo zal worden verricht. De gebeurtenissen in Davids regering blijken zo ook betekenis te hebben voor de toekomst. David ontvangt niet alleen overwinning voor zijn eigen tijd; wat hij verzamelt, wordt gebruikt bij de inrichting van de tempeldienst.

Wij moeten voorzichtig zijn om meer in dit gedeelte te leggen dan er staat. Er wordt hier niet uitvoerig gesproken over Davids innerlijke motieven. Ook wordt niet iedere oorlog beschreven vanuit alle menselijke gevolgen. De tekst legt vooral nadruk op de uitbreiding van Davids koningschap, de onderwerping van vijanden, de bewaring door de HEERE en het verzamelen van materialen voor later gebruik.

Toch brengt dit gedeelte ons tot ernstige vragen. Wat doen wij wanneer God ons voorspoed geeft? Gebruiken wij ontvangen mogelijkheden alleen voor onszelf, of mogen zij ook dienstbaar

worden gemaakt aan een doel dat verder reikt dan ons eigen leven? David brengt de gouden schilden naar Jeruzalem en de materialen krijgen later een plaats in de dienst van God. Dat betekent niet dat iedere vorm van succes automatisch goed is. Wel laat het gedeelte zien dat bezit en mogelijkheden een bestemming kunnen krijgen die de mens overstijgt.

Ook de plaats van Jeruzalem valt op. Daarheen worden de gouden schilden gebracht. Het centrum van Davids koningschap wordt zo ook de plaats waar de buit wordt verzameld. De overwinning blijft niet slechts verbonden aan het slagveld; zij krijgt een plaats binnen het leven van het koninkrijk.

Voor persoonlijke bezinning is vooral de zin over Gods bewaring van belang. David wordt overal bewaard waar hij heen gaat. Dat is geen belofte dat ieder mens voor elke moeilijkheid wordt gevrijwaard. In dit gedeelte wordt zij verbonden met Davids roeping als koning en met de taak die hem in de geschiedenis is gegeven. Wel roept deze zin ons op om onze eigen mogelijkheden, verantwoordelijkheden en uitkomsten niet onafhankelijk van God te bezien.

Wie alleen naar menselijke kracht kijkt, kan hoogmoedig worden. Wie alleen naar de omvang van de tegenstand kijkt, kan moedeloos worden. Dit gedeelte richt onze aandacht op de HEERE, Die David bewaart. Tegelijk laat het zien dat ontvangen zegeningen niet bij David eindigen, maar worden ingezet voor een toekomstig werk. Zo worden overwinning en verantwoordelijkheid bij elkaar gehouden: David mag handelen, maar hij moet ook erkennen dat hij bewaard wordt en dat zijn bezit dienstbaar kan zijn.

Vragen

1. Welke opeenvolgende overwinningen van David worden in dit gedeelte beschreven?
2. Wat leren de geschenken van de Moabieten en de Syriërs over hun verhouding tot David?
3. Waarom is het opvallend dat David van de buitgemaakte wagenpaarden slechts honderd wagens overhoudt?
4. Welke betekenis heeft de zin “En de HEERE behoedde David overal, waar hij heenging” voor het verstaan van Davids overwinningen?
5. Hoe wordt in dit gedeelte zichtbaar dat menselijke inspanning en Gods bewaring samen genoemd worden?
6. Wat gebeurt er met de gouden schilden en het koper dat David buitmaakt?
7. Welke waarschuwing bevat dit gedeelte voor iemand die voorspoed vooral aan eigen kracht toeschrijft?
8. Op welke manier worden wij uitgedaagd om na te denken over het doel van onze mogelijkheden en bezittingen?